

s p o l e h l i v é ani správné, poněvadž měření nezaměstnanosti neděje se podle jednotné přesné metody, a my vidíme, že výsledky různých metod značně mezi sebou diferují. Nemáme tudíž správného obrazu naší nezaměstnanosti, nemáme její diagnosu a chceme ji léčiti! Za základ se bere počet osob, které se jako nezaměstnané přihlásily, to jest t. zv. viditelná nezaměstnanost, ale jest ještě t. zv. n e v i d i t e l n á n e z a m ě s t n a n o s t, to jsou osoby, které se nepřihlásily a nejsou do statistik pojaty. U nás možno odhadovati počet těchto osob nejméně na čtvrt milionu, takže celková naše nezaměstnanost dostupuje výše téměř jednoho milionu osob.

Statistika naší nezaměstnanosti má pak ještě ten veliký nedostatek, že z ní nelze zjistiti, jaké procento je trvale nezaměstnaných a jaké jen přechodně nezaměstnaných. Dříve se na př. sezonní dělníci po uplynulé pracovní sezoně nepovažovaly za nezaměstnané jako dnes. Důležitým momentem jest zjištění doby, po kterou u jednotlivých osob nezaměstnanost trvá, aby se dle toho mohly odstupňovati podpory v nezaměstnanosti. Provésti by bylo dále korektury různých nesprávností, které natropila stranicko-politická honba za dušemi.

To všechno nutno podniknouti, chceme-li úspěšně potírati nezaměstnanost a chceme-li, aby nesmírně tíživé a neproduktivní obnosy, které stát vydává na podporu nezaměstnaným, dostaly se do správných a potřebných rukou. Potřebujeme důkladnou a nestrannou revisi statistiky našich nezaměstnaných, která je základním plánem úspěšného boje proti nezaměstnanosti.

D r a h o t a, jako nesmírně tíživý hospodářsko-sociální problém, objevila se i u nás a její následky počínají již sužovati nejširší vrstvy, poněvadž zachvátila nejdůležitější předměty denní výživy. Problém drahoty jest vlastně problémem cenové politiky a vytváření cen.

Předměty denní výživy jsou produkty zemědělské, a tu vidíme, jak úprava cen zemědělské výroby integrálně působí na národní výživu a na celkový zdravotní standard národa. Chceme-li se zabývati otázkou cen denních životních potřeb, musíme se zabývati cenovou politikou obilního monopolu, a k tomu by bylo zapotřebí zvláštního článku. Nutno se omeziti na konstatování, že účinky obilního monopolu mají nepříznivý vliv zejména na živočišnou výrobu, s čímž souvisí ceny masa a mléka. Obilní monopol zdražil krmiva o 40—60%, což mělo za následek, že prudce poklesl stav dobytka u těch zemědělců, kteří jsou nuceni přikupovati krmiva, a to jsou v prvé řadě zemědělci malí. Největší pokles vykazuje stav vepřů, který od 1. července 1934 do 1. července t. r. klesl o 871.000 kusů, t. j. o plných 22%. K podobným výsledkům bychom došli též u dobytka hovězího a tím jsme u kořene, z něhož vyrůstá drahota. Cenovou politiku zemědělských výrobků nutno podřídit vyšším zájmům, z nichž nejvyšší jest v době nynější krise zdraví národa. Jen zdravý národ překoná nynější těžkou hospodářskou krizi.

B. ZAHRANIČNÍ.

S v ě t o v é hospodářství zejména pak států evropských, které v posledních měsících trpělo všeobecným politickým neklidem zachváčeno bylo v posledních dnech válečnou psychosou, vyvolanou i t a l s k o - h a b e š s k ý m k o n f l i k t e m, o němž není možno ještě říci, zda zůstane omezen jen na africký kontinent. Jest to zejména Anglie, která v italském postupu vidí přímé ohrožení životních zájmů britského imperia, jemuž chce čeliti v rámci Společnosti Národů i novým vlastním zbrojením. Tomu na-

svědčuje projev, který učinil Neville Chamberlain v Kelso 21. září, t. r., v němž pravil: „Naše obranné síly nebezpečně poklesly, takže tento stav otřásá důvěru, kterou mají naši přátelé ku splnění námi převzatých povinností.“ Uvědomující si příslovečnou opatrnost v projevech anglických státníků, musíme tomuto projevu přiznati dalekosáhlý význam nejen politický, ale i hospodářský, zejména na finanční trh světový.

Po řeči Chamberlainově počalo se v rozhodujících finančních kruzích londýnských uvažovati o vypsání půjčky pro obranu státu, poněvadž na rozsah znovuvybrojení všech druhů branných sil běžné státní příjmy by nestačily. Tím ocitáme se před novým těžkým problémem, který se nedotýká jen hospodářství Anglie, ale celého světa, a to z důvodů politických i hospodářských. Důvody politické jsou tyto: počne-li Anglie financovati válečné zbrojení pomocí půjček, jichž tíha se v době vypsání nepocituje, bude tento příklad následovati celý svět. Nebezpečí toto zvyšuje v dnešní době ještě nezaměstnanost, která svádí přímo k šílené myšlence snížení ji pomocí válečných dodávek. Octnou-li se pak válečné zbraně v dostatečném množství v rukou národů, vidíme, že zbrojařské půjčky pohřbívají vlastně veškeré naděje na zachránění světa od všeobecného rozvratu.

Důvody hospodářské jeví se nám v následujícím: válečné půjčky znemožňují hospodářskou obrodu, poněvadž pohlcují peníze, kterých by mohlo býti použito k účelům produktivním a sociálním. Výdaje na zbrojení jsou hospodářsky ztracený kapitál, který sám se ani nezúrokuje ani neumožňuje a nadmíru zatěžuje příští generace.

Z řečeného vysvítá, že státy by si měly tuto situaci uvědomiti, a zbrojení pokud jest již nevyhnutelným, nemělo by odsávat produktivnímu hospodářství nutný kapitál novými půjčkami, nýbrž vystačiti položkami v pravidelných státních rozpočtech.

Italsko-habešský konflikt staví do popředí otázku hospodářských sankcí ve smyslu ustanovení a předpisů Společnosti Národů. V čem se mohou jeviti tyto sankce bude-li jich použito? Předně nutno vyloučiti otázku uzavření suezského kanálu, poněvadž tento nalézá se na území Egypta, podléhá v první řadě vládě a zákonům egyptským, a dle mínění Anglie jeho uzavření by bylo považováno za sankci vojenskou a ne hospodářskou. Hospodářské sankce vůči Itálii jevíly by se prakticky v tom, že by byl suspendován veškerý obchod (dovoz i vývoz) mezi Itálií a všemi ostatními členy Společnosti Národů, kteří by jí odepřeli dále též každou finanční pomoc a pravděpodobně by bylo zabaveno italské jmění nacházející se v cizině. Efektivní provedení embarga vůči Itálii a zastavení dovozu veškerých nutných surovin a potravin jest však odvislým od států, které nejsou členy S. N. V první řadě jde tu o tři velmoci: Spojené státy, Německo a Japonsko, o nichž soudí směrodatná anglická místa takto:

Vláda Spojených států by byla v zásadě ochotna hospodářské sankce podporovati. V každém případě jest zde t. zv. Neutrality Act, který zakazuje vývoz válečného materiálu a jeho ustanovení dají se snadno aplikovati na dodávky surovin, potřebných k vedení války. Nepřímé prodeje do Itálie přes neutrální stát může zakázati president.

Posice Německa jest již nesnadnější. Na jedné straně může Německo zachováním neutrality získati od Anglie nedostávající se mu suroviny po případě pomoc i v jiné formě, jak naznačil již německým vyjednavacům o půjčku sám sir Sameul Hoare. Na druhé straně však je Německo velkým dlužníkem Itálie za zboží a dr. Schacht má s hlediska hospodářského zájem na tom, aby mohl posílati do Itálie co nejvíce, ovšem proti hotovému placení.

Velmi nesnadno dá se odhadnouti, jak se zachová Japonsko, které má na Habeši

značný zájem v důsledku svého, v poslední době značně zvýšeného exportu do této země. Ale značná zeměpisná vzdálenost Japonska a jeho přílišné angažování se na dalekém východě, které samo o sobě vyžaduje stálého zásobování válečnými surovinami činí zásobování s této strany ve větším měřítku nepravděpodobným. Pokušení získati nové odbytiště je jak pro Japonsko tak Německo veliké, ale finanční situace obou těchto států nedovoluje jim, aby mohly poskytovat ve větším měřítku úvěr za dodané zboží.

Celý problém je tudíž rázu čistě finančního, a spočívá v tom, bude-li Itálie s to opatřiti si nutné peníze doma i za hranicemi. Zlatá zásoba zlata Itálie odhaduje se asi na 70,000.000 anglických liber, ale již za prvou polovinu tohoto roku vykazuje pasivní bilanci ve výši 20,000.000 angl. liber, na níž má hlavní podíl bojkot italského zboží podnícený Anglií. Finanční pomoc Itálii byla již dávno znemožněna, neboť již v srpnu vedoucí anglické a americké banky jí odepřely a vypověděly úvěry. Rovněž většina ostatních států neprodává Itálii jinak než za hotové, takže vyhlášení finančních sankcí vlastně jen potvrdí stávající stav.

Za to konfiskace soukromého italského majetku v cizině zdá se býti většině států nesympatickou a bylo by k ní přikročeno jen v nejkrajnějším případě. Jistým však jest, že hospodářské sankce vůči Itálii, byť i nebyly prováděny všemi státy, ohrozily by vážně její zlatý poklad. Vždyť nyní již dostupují náklady na východoafrickou expedici 6,000.000 liber měsíčně, italský export je podvázán a veškerý průmysl je přeorientován na válečnou výrobu. Jak dlouho vydrží za těchto okolností zlatý poklad a co potom?

Válka mezi Itálií a Habeší působí již na světové trhy a její vliv jest zřejmým ve stoupaní cen pšenice, bavlny, cukru, mědi a jiných kovů, při čemž možno pozorovati ve vyprodávání zásob velkou zdržlivost. Abychom uvedli jen několik příkladů, tak stouply v posledním čase ceny olova o 18%, cínu o 11%, mědi o 7%, bavlny o 10% a lnu dokonce o 30%.

Značné zneklidnění jest pozorovati i na trzích peněžních a devisových. Zlato odplývá v značných položkách z Evropy do Ameriky, evropské měny vyměňují se za dolary a zlato, anglická libra je trvale slabou a jen anglický měnový vyrovnávací fond zabraňuje tomu, aby poklesy nebyly značnější. Na peněžních bursách v Paříži a Londýně obchod v cenných papírech, až na hodnoty zbrojařského průmyslu, úplně stagnuje. Celkem možno říci, že barometr světového hospodářství ukazuje na doby velice vážné.

Dr. V. Pišecký.

LITERATURA.

L'ETAT MODERNE. Aménagement-crise-transformations. Paris 1935. 171 Kč.

Toto dílo — silný svazek ve volné vazbě — vyšlo jako 10. díl nové Encyclopédie française. Encyklopedie bude mít 20 dílů a má obsáhnout všechno lidské vědění. Je vydávána ve volných vazbách, aby se mohla vsunovanými listy stále doplňovat. Modernímu státu budou věnovány dva díly: 10. a 11.

Tento svazek má být jakousi anatomíí, fyziologií a pathologií moderního státu, řeší otázky jeho složení, vnitřní činnosti a výkonnosti. Rozbírá všechna jeho kolečka, zkoumá jedno za druhým, ukazuje, které je dobré, které špatné, kde nastává tření a kde stroj vázne. Encyklopedie nevykládá vědecké problémy, nýbrž živoucí problémy dnešního státu. Především ovšem státu francouzského, ale věnuje značné místo i obecným otázkám a státům ostatním. Z neobyčejně bohatého obsahu bychom rádi vybrali některé kapitoly.